

ZLATICA JURSOVÁ
ZACHAROVÁ

SPRACOVANÉ PODĽA
POŽÁRA, PEDAGOGICKÁ
PSYCHOLÓGIA

PSYCHOLOGICKÁ ANALÝZA PRÍČIN NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

NEPROSPIEVAJÚCI ŽIAK

- „Za neprospievajúceho žiaka školská prax považuje takého žiaka, **ktorý z jedného alebo viacerých učebných predmetov sústavnejšie nedosahuje** učebnými osnovami a skúšobným poriadkom **určené výsledky** v učení.“

NEÚSPEŠNÝ ŽIAK

nedosahuje učebné výsledky primerané svojim osobnostným, najmä schopnostným predpokladom, a to či už sústavnejšie alebo epizodicky

môže sa týkať jedného alebo viacerých predmetov, môže byť mierna alebo hlbšia

MESTSKÉ ZASTŤAVENSTVO V BANSKOJ BYSTRICI
FORUM ANEČKY KLUB ŠKOLÁKOV

VYSVEDČENIE

Škola: Peter Štefánik
Začiatok školského roka: 2011/2012
Dátum vydania: 2011/2012

VÝSLEDOK ZNAMKA

4

NEPROSPIEVANIE V ZMYSLE ŠKOLSKEJ PRAXE

- Školská prax chápe neprospievanie predovšetkým ako **nedosahovanie predpísaných učebných výsledkov**, ako **zlú známku**, a jeho príčiny neraz zjednodušene vidí najmä **v chýbajúcich schopnostných predpokladoch žiaka** na úspešné učenie

- *Neprospievanie sa chápe ako **porucha v učení žiaka**, ktorá **znemožňuje dosahovať požadované alebo predpokladané výsledky**. Takéto poruchy vznikajú v dôsledku **narušeného zdravého, normálneho vývinu osobnosti**, sú **prejavom jej zlyhania, krízy**.*

PEDAGOGICKOPSYCHOLOGICKÝ PRÍSTUP K NEPROSPIEVAJÚCIM

TYPY NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

I. sústavné zlyhávanie žiaka vo viacerých predmetoch

mentálna zaostalosť,

- výchovná zanedbanosť žiaka – nedostatočná príprava na školu,
- chýba motivácia k učeniu,
- poruchy – disharmonický vývin osobnosti, ADHD /poruchy pozornosti a hyperaktivita/,
- školská nezrelosť

TYPY
NEPROSPIEVANIA
ŽIAKOV

**2. Nerovnomerné výkony
žiaka v jednotlivých predmetoch.**

Príčiny môžu byť:

- špecifické poruchy učenia – dyslexia, dysgrafia, dysortografia, dyskalkúlia,
- špeciálne nadanie, vyhranený záujem,
- negatívny vzťah k učiteľovi daného predmetu.

TYPY
NEPROSPIEVANIA
ŽIAKOV

3. Epizodické neprospievanie –
výrazné rozdiely v školských výkonoch
sa prejavujú v závislosti od času.

Príčiny môžu byť:

- zhoršenie zdravotného stavu,
- únava, vyčerpanosť,
- negatívna udalosť v rodine.

TYPY
NEPROSPIEVANIA
ŽIAKOV

4. Náhly a výrazný pokles školského prospechu žiaka.

Príčiny môžu byť:

- adaptačné problémy pri prechode na vyšší stupeň školy,
- nástup puberty,
- reakcia na - problémy v rodine /rozvod/, osobné problémy/nešťastná láska/,
- choroba, najmä psychické ochorenia – neuróza, psychóza, degeneratívne problémy CNS.

OSOBNOSŤ NEPROSPIEVAJÚCEHO ŽIAKA

Má zníženú schopnosť **zapamätania** - podržania informácií a ich vybavenia z pamäti

Má poruchy **pozornosti** – pozornosť býva plytká, sústredí sa iba na krátky čas, žiak podlieha rušivým vplyvom.

Má zníženú schopnosť **logického myslenia** – chýbajú mu súvislosti v poznatkoch.

OSOBNOSŤ NEPROSPIEVAJÚCEHO ŽIAKA

Má poruchy v **citovej oblasti** – výskumami sa zistilo, že až 80 % neprospievajúcich žiakov má slabo rozvinutú citovú oblasť, (zatrpknutosť, zlosť, necitlivosť, rozladenosť a neschopnosť kontrolovať svoje emócie).

Má problém v **sociálnej oblasti** v oblasti **disciplíny** – objavujú sa priestupky v správaní, ktoré môžu byť spojené s podceňovaním žiaka zo strany učiteľa a spolužiakov/sociálna frustrácia – lebo je v triede neoblúbený/.

Motivácia neprospievajúceho žiaka k učeniu je znížená, lebo má málo záujmov, pasívne trávi voľný čas.

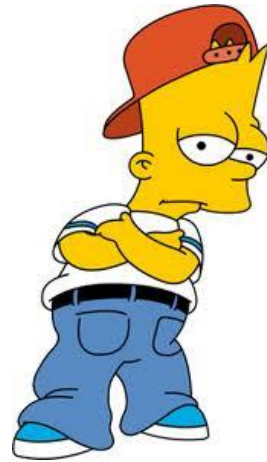
PORUCHY V UČENÍ SA U ŽIAKA

- Sú mnohofaktorovo podmienené
- Sú vo všetkých činiteľoch utvarajúcich žiakovú osobnosť
- Majú individuálny charakter
- *Pri ich analýze a odstraňovaní nemožno uplatniť jednotnú schému na každého žiaka, **ale treba postupovať diferencovane**, s ohľadom na jeho osobitosti individuálneho vývinu.*
- Neprospievanie nie je statické, je to dynamický jav, ktorý možno vhodnými výchovnými vplyvmi ovplyvniť a meniť

PSYCHOLOGICKÝ PRÍSTUP K NEPROSPIEVANIU

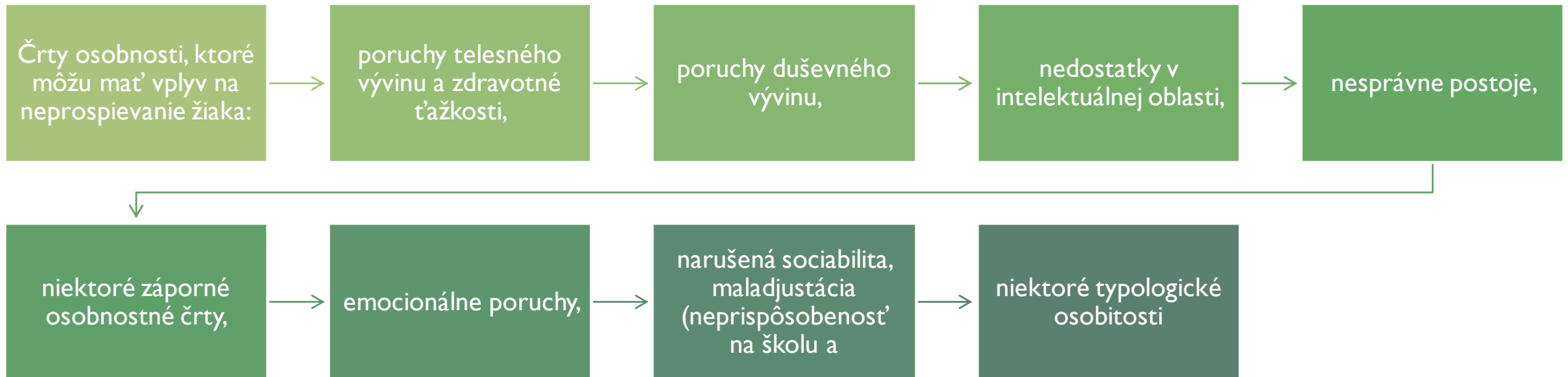
- Všíma si aj následky neprospechu pre rozvoj žiakovej osobnosti
- Neprospievanie žiakov je na jednej strane dôsledkom narušenia žiakovej osobnosti, na druhej strane samo narušuje zdravý, normálny vývin svojimi nepriaznivými vplyvmi na psychiku
- Odstraňovanie neprospievania = *utváranie priaznivých podmienok na normálny, zdravý vývin žiakovej osobnosti.*

ČO PODMIEŇUJE NEPROSPIEVANIE

- Žiakova osobnosť
- Osobnosť učiteľa
- Rodina
- Škola
- širšie sociálne prostredie

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ ŽIAKOVOU OSOBNOSŤOU

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ UČITEĽOVOU OSOBNOSŤOU – VZŤAH UČITEĽ ŽIAK

- vzťah učiteľa k žiakovi
- *Záporný vzťah učiteľa k žiakovi* – je silnejší u mladších žiakov, a viac u dievčat ako u chlapcov

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ UČITEĽOVOU OSOBNOSŤOU POSTOJ UČITEĽA *AUTORITATÍVNY*

- môže vyvolávať citové napätie a labilitu (strach, úzkosť, nervozitu)
- Prevládajú v triede nezdravé vzájomné vzťahy (žiarlivosť, nedôverčivosť, neochota vzájomnej pomoci, úsilie „ukázať“ sa pred učiteľom na úkor ostatných, vzájomné odmietanie, sklon k agresivite, výsmech po neúspechu), je obmedzená iniciatíva a samostatnosť

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ UČITEĽOVOU OSOBNOSŤOU POSTOJ UČITEĽA *LAISSEZ-FAIRE*

- pôsobí negatívne
- Vzniká stav neurčitosti – žiakov v učení – výsledky nie sú náležite kontrolované, pri ťažkostiach učiteľ žiakom nepomáha
- Oslabuje to motiváciu žiakov, záujem a výsledky žiakov sa zhoršujú

- Očakávania a predstavy o žiakovi
- Neutváranie na základe prvých dojmov skreslený obraz o žiakovi (labeling)
- je veľmi dôležité, aby učiteľ **prejavil vieru v možnosti nápravy** žiaka, aby túto vieru premenil v ochotu pomôcť a svoj názor pružne menil podľa nových situácií
- primerane rýchlo reagoval na tieto zmeny a utváral priaznivé podmienky na upevnenie kladných vlastností

*KONKRÉTNY POSTOJ
UČITEĽA K
NEPROSPIEVAJÚCEMU
ŽIAKOVÍ*

zanedbávanie a
nevšímame si slabých,
odsúvanie ich na
perifériu vyučovacieho
procesu a triedy;

zjednodušený názor
na príčiny
neprospievania,
znížené rozumové
schopnosti žiaka

„bezperspektívny“
postoj, ktorý žiakov
stavia do
bezvýchodiskovej
situácie

NEADEKVÁTNY
POSTOJ UČITEĽA
K ŽIAKOVI

netrpezlivosť v prístupe k
následným pedagogickým
tlakom

tendencia odstrániť
neprospievanie
predovšetkým zápornou
stimuláciou, trestom
chápaným v širšom zmysle
slova (represáliami, trestami,
karhaním, zastráňovaním,
zahanbovaním žiaka;

zanedbávanie zreteľa na
rodinné prostredie žiaka,
nedostatok výchovných
kontaktov medzi školou a
rodinou.

nadmerné zapájanie
neprospievajúcich žiakov do
súťaženia s prospievajúcimi,

NEADEKVÁTNY
POSTOJ UČITEĽA
K ŽIAKOVI

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ UČITEĽOVOU OSOBNOSŤOU

- *nízka didaktická úroveň učiteľa, chyby a nedostatky v učiteľovej didaktickej práci*
- *Nejasné, nezrozumiteľné a najmä slabším žiakom nepochopiteľné vysvetľovanie*
- *chýbajúci cit učiteľa pre únosnú mieru náročnosti v učebných požiadavkách*
- *malá nadväznosť učiva, takže žiakom chýbajú „spájajúce články“*
- *používanie neadekvátnych vyučovacích metód*
- *učiteľova neschopnosť zaujať žiaka*
- *Pedagogicky netaktné správanie učiteľa*
- *zanedbávanie výchovného aspektu pri vyučovaní*

u 70-80%
neprosievajúcich
žiakov boli
ťažkosti v
rodinných
pomeroch

Rodina utvára
vlastnosti, postoj
ku škole, vzťah k
práci,

podmienky na
učenie v najširšom
zmysle slova (teda
vrátane
výchovných
vplyvov mu utvára
doma.

Pestuje pracovné
návyky v dieťati

PRÍČINY NEPROSIEVANIA PODMIENENÉ RODINOU ŽIAKA

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ RODINOU ŽIAKA

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ RODINOU
ŽIAKA

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ RODINOU ŽIAKA

- záporne ovplyvniť jeho učenia najmä zlé materiáľno-ekonomické podmienky
- nízka kultúrna úroveň rodiny,
- nepriaznivé postavenie žiaka v rodine, až 76,6% neprospievajúcich žiakov pochádza z trojdetných a viacdenných rodín (Hvozdič), zvýšený neprospech je u jedináčikov
- nízka kvalita rodinnej výchovy a
- zlá spolupráca rodiny so školou
- *Narušená štruktúra rodiny (chýbanie otca, matky, alebo aj oboch rodičov)*

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ ŠKOLOU

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ ŠKOLOU

- *„materiálne prostredie“ školy - útulnosť školy a triedy, osvetlenie, teplota, ba aj stavba školských lavíc, vybavenie školy učebnými pomôckami*
- *zeleň, ticho, alebo šedosť, hlučnosť*
- *preplnenosť tried - sťažuje, alebo znižuje individuálny kontakt učiteľa so žiakmi*
- *skladba triedy čo do pohlavia a nadania*

PRÍČINY NEPROSPIEVANIA PODMIENENÉ ŠKOLOU

- J.Hvozdík
- prospech i neprospech žiakov rozhodujúco ovplyvňuje **osem faktorov**: celkový vývin žiaka, jeho zdravotný stav, rozumová úroveň, charakteristické vlastnosti osobnosti, vzťah k učeniu, správanie, rodinná výchova a škola, učiteľ
- Najúčinnšie: *vzťah žiaka k školskej práci, rodinná výchova, resp. rodinná situácia, úroveň rozumovej vyspelosti žiaka a niektoré charakteristické osobnostné vlastnosti žiaka.*

MIERA ZÁSTOJA JEDNOTLIVÝCH FAKTOROV NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

presné a objektívne
zistenie príčin,

problém celej jeho
osobnosti,

pedagogický
optimizmus a
akceptácia žiaka,

vhodné metódy
a individuálny prístup
k žiakovi, napriek
dodržiavaniu tejto zásady,
nie je možné každé
zaostávanie odstrániť.

z psychologického
hľadiska je dôležité, že nie
je potrebné sa vždy len
zamerat' na prospech

treba hodnotiť aj iné
stránky osobnosti žiaka,
ktoré sú pozitívne a oceniť
aj malý pokrok v učení .

MOŽNOSTI ODSTRAŇOVANIA NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

- Pre žiakov so slabými rozumovými schopnosťami:
 - znížiť učebné nároky,
 - posilňovať samostatnosť myslenia,
 - pri preverovaní vedomostí – predĺžiť čas odpovede,
 - oceniť aj malé pokroky v učení,
 - slabšie výsledky žiakov v učení nahrádzať ich zapájaním do praktických a záujmových činností.

MOŽNOSTI ODSTRAŇOVANIA NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

- Pre žiakov s medzerami vo vedomostiach:
 - zistiť, ktoré učivo žiak zanedbal, alebo zameškal /choroba/a pomocou didaktických testov , opakovaním učebnej látky doplniť,
 - posúdiť, či žiak látku dobehne sám. alebo potrebuje pomoc,
 - navrhnúť postup ako učebnú látku doplniť,
 - zabezpečiť doučovanie, doučovať iba podstatné veci,

MOŽNOSTI ODSTRAŇOVANIA NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

- Pre žiakov s nedostatočnou motiváciou:
 - zistiť, ktorých predmetov sa negatívny vzťah týka,
 - pokúsiť sa zistiť príčiny demotivácie – či sú v žiakovi, v rodine, v učiteľoch, v náročnosti učiva,
 - vytvoriť žiakovi príjemnú klímu, venovať mu pozornosť, poskytnúť v prípade potreby pomoc a vytvárať príležitosti aby žiak mohol zažívať pocit úspechu,
 - motiváciu navodzovať aj znižovaním nárokov na memorovanie učiva – poskytnúť žiakom možnosť povedať svoj názor, prejavit' tvorivosť,
 - ukázať prepojenie učiva na prax .

MOŽNOSTI ODSTRAŇOVANIA NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV

- Pre žiakov s nedostatkami v učebných návykoch:
 - rozvíjať u žiakov vôľu a návyky potrebné pre správne učenie,
 - pravidelne kontrolovať domáce úlohy, viesť žiaka k dodržiavaniu noriem a pravidiel,
 - učiť žiaka organizovať si čas - vytvoriť si denný a týždenný režim, čas rozvrhnúť na povinnosti, záujem a odpočinok,
 - osvojiť si technológiu učenia – naučiť sa štruktúrovať učivo, učiť sa podstatné veci,
 - rozvíjať autoreguláciu, rozhodnosť, vytrvalosť – učiť ich, aby si sami zadávali úlohy a následne ich plnenie kontrolovali,
 - plnenie úloh je potrebné kontrolovať taktne, ale dôsledne, čím postupne rozvíjame u žiaka sebakontrolu.

MOŽNOSTI ODSTRANOVANIA NEPROSPIEVANIA ŽIAKOV
